

Az igazságszolgáltatás átláthatóságáról

Az 1997-es igazságszolgáltatási reform nemzetközi szinten is szinte páratlan függetlenséget biztosít a magyar bíróságoknak. A reformcsomag értékelése azt mutatja, hogy az igazságszolgáltatási rendszer függetlensége mellett nem biztosítottak a számonkérhetőség és az átláthatóság garanciái, ami növeli a visszaélések kockázatát.

Az elmúlt évben napvilágra került tudományos kutatások¹ szerint az igazságszolgáltatási rendszer működése nem egységes, és sok helyen nem hatékony. A bíróságok működése nem átlátható, számonkérhetőségekre a jelenlegi szabályozás és igazgatási struktúra mellett nincs mód; a kutatók által kimutatott problémák mielőbbi kezelése a bírósági rendszer reformját igényli.

A probléma jól ismert a konszolidált demokráciákban is: egyre növekvő feszültség tapasztalható a függetlenség, mint a bírói teljesítmény garanciája, és a tényleges teljesítmény között. *„Ezért szükséges olyan mechanizmusok beiktatása, amelyek biztosítják, hogy a bírák és a bíróságok a társadalom demokratikus alapelveivel és törvényes érdekeivel összhangban működnek függetlenségük megőrzése mellett, más szavakkal: meg kell teremteni számonkérhetőségüket.”*²

A különböző hazai kutatóintézetek által megfogalmazott javaslatok megvitatására a Transparency International Magyarország és az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara szakmai kerekasztal beszélgetést szervez azzal a céllal, hogy a központi szinten érintett felek véleményét megismerhessük az egyes reformjavaslatokról.

A Transparency International *Korrupció az Igazságszolgáltatásban* című, 32 országot tanulmányozó *Jelentésében* az igazságszolgáltatás hatékony működéséhez négy kritériumot fogalmaz meg. A kerekasztal beszélgetés alkalmából jelenik meg *Az igazságszolgáltatás átláthatósága* címmel magyar nyelvű válogatás a Jelentésből, a hazai helyzet leírásával kiegészítve. A hazai igazságszolgáltatási rendszer reformjára vonatkozó javaslatok a Jelentésben meghatározott kritériumok épülnek fel.

Az igazságszolgáltatási korrupció jogállamban elfogadhatatlan jelenség, mert ezen keresztül veszélybe kerül az igazságszolgáltatásba vetett bizalom. A demokratikus működésre és a gazdasági növekedésre kedvező hatást gyakorol a bíróságok határozott, következetes és szigorú ítélkezési gyakorlata: a közélet tisztasága elleni bűncselekményeknél a megfelelő visszatartó erőt alakíthatja ki, amely tevékenységnek közvetett, de nagyon súlyos hatása van az ország gazdasági helyzetére és a nemzeti jólétre.

¹ Eötvös Károly Közpolitikai Intézet: Bírói függetlenség, számonkérhetőség, igazságszolgáltatási reformok, http://www.ekint.org/ekint_files/File/tanulmanyok/biroi_fuggetlenseg.pdf és Transparency International Magyarország: Corruption risks in Hungary, Judiciary, <http://transparency.hu/drupal/files/active/0/Judiciary.pdf>

² *Monitoring the EU Accession Process: Judicial Independence*. Budapest and New York, Central European University Press, (2001) 22. Az EU csatlakozási folyamat nyomán követése: Bírói függetlenség. Továbbikában EUMAP 2001, 18.